

THE ROLE OF AN INDIVIDUALIZED APPROACH IN MODERN EDUCATION

Alisher Navoi University of Uzbek

Language and Literature, Department
of Foreign Languages, Acting Associate Professor

Ph.D. Yusupova Nargiza Nigmatovna

Yusupova_n@navoiy-uni.uz

nargizanigmatovna@gmail.com

tel: 998977702744

Annotation: The theoretical and practical foundations of an individualized approach in the modern educational process are highlighted. The main attention is paid to the need to organize education taking into account the personal characteristics of each student. During the work, the advantages of an individualized approach, forms of application, existing problems and ways to solve them were analyzed. Also, practical examples are given based on the reforms and experiences being carried out in the education system of Uzbekistan. At the end of the course work, a conclusion is made about the positive impact of an individualized approach on the quality of education and proposals are put forward for its development.

Keywords: Individualized approach, modern education, student-centered education, personalized learning, pedagogical methods, motivation, digital technologies, quality of education, student needs, independent learning, person-centered approach.

ZAMONAVIY TA'LIMDA INDIVIDUALLASHTIRILGAN YONDASHUVNING ROLI

Alisher Navoiy nomidagi o'zbek tili va adabiyoti universiteti

Xorijiy tillar kafedrası v.b.dotsent

Ph.D. Yusupova Nargiza Nigmatovna

Yusupova_n@navoiy-uni.uz

nargizanigmatovna@gmail.com

tel: 998977702744

Annotatsiya: Zamonaviy ta'lim jarayonida individuallashtirilgan yondashuvning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. Asosiy e'tibor har bir o'quvchining shaxsiy xususiyatlarini inobatga olgan holda ta'limni tashkil etish zarurligiga qaratilgan. Ish davomida individuallashtirilgan yondashuvning afzalliklari, qo'llanilish shakllari, mavjud muammolari va ularni hal etish yo'llari tahlil qilingan. Shuningdek, O'zbekiston ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar va tajribalar asosida amaliy misollar keltirilgan. Kurs ishi yakunida individuallashtirilgan yondashuvning ta'lim sifatiga ijobiy ta'siri haqida xulosa berilgan va uni rivojlantirish bo'yicha takliflar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: Individuallashtirilgan yondashuv, zamonaviy ta'lim, o'quvchi markazli ta'lim, shaxsiylashtirilgan o'qitish, pedagogik metodlar, motivatsiya, raqamli texnologiyalar, ta'lim sifati, o'quvchi ehtiyojlari, mustaqil ta'lim, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv.

РОЛЬ ИНДИВИДУАЛЬНОГО ПОДХОДА В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ

Университет узбекского языка и литературы имени Алишера Навои

И.о. доцента кафедры иностранных языков

Кандидат наук. Юсупова Наргиза Нигматовна

Юсупова_n@navoiy-uni.uz

Аннотация: Освещены теоретические и практические основы индивидуализированного подхода в современном образовательном процессе. Основное внимание уделяется необходимости организации обучения с учетом личностных особенностей каждого учащегося. В работе проанализированы преимущества индивидуализированного подхода, формы его применения, существующие проблемы и пути их решения. Также представлены практические примеры, основанные на реформах и опыте, проводимых в системе образования Узбекистана. В конце курсовой работы сделан вывод о положительном влиянии индивидуализированного подхода на качество образования и выдвинуты предложения по его развитию.

Ключевые слова: Индивидуализированный подход, современное образование, личностно-ориентированное образование, персонализированное обучение, педагогические методы, мотивация, цифровые технологии, качество образования, потребности студентов, самостоятельное обучение, личностно-ориентированный подход.

Barcha ta'lim bosqichlari bo'yicha davlat majburiy ta'lim standarti ta'lim dasturlarini amalga oshirish shartlaridan biri sifatida o'quvchilarning individual ta'lim rejalarini ishlab chiqish va amalga oshirish, ta'lim bilan samarali mustaqil ishlashni ta'minlash orqali ta'lim jarayonini individuallashtirishni belgilab berdi. Bugungi kunda ta'limning ko'p qismi, jumladan, chet tilidagi ta'lim ham o'rtacha o'quvchiga qaratilgan. Amaliyotda har bir o'quvchining individual xususiyatlariga, moddiy idrok xususiyatlariga, rivojlanish darajasiga, o'rganish tezligiga, qiziqishlari va motivatsiyasiga kam ahamiyat beriladi. Bu zaifroq o'quvchilarning sinfnig o'rtacha tezligidan orqada qolishiga olib keladi, kuchli o'quvchilar esa fanga qiziqishlarini yo'qotadi va hatto orqada qolishi mumkin. Shuning uchun o'quvchilariga

tabaqalashtirilgan va individual ta'lim berish dolzarb mavzudur. Ta'limda individual yondashuv chet tillarini o'qitish metodikasining dolzarb masalalaridan biridir. Bu muammo yangi emas. Mavzu yetarli darajada o'rganilgan, ammo bu texnologiyalarni amaliyotda qo'llash murakkabligi tufayli o'qituvchilar e'tiborini jalb qilishda davom etmoqda. A.G.Russkix, A.A. kabi ko'plab xorijiy, mahalliy, rus va sovet tadqiqotchilari. Kirsanov, I.M.Cheredov, I.E.Unt va boshqalar uni ishlab chiqish ustida ishlagan va ishlamoqda: juda ko'p monografiyalar, amaliy qo'llanmalar, maqolalar va dissertatsiyalar yozilgan. Bundan ilmiy muammo tug'iladi: ta'limning ijobiy natijalariga olib keladigan farqlash va individuallashtirish uchun nima qilish kerak? Tadqiqot ob'ekti o'quvchilarini chet tili darslarida o'qitish jarayonidir. Tadqiqot predmeti o'quvchilarini chet tili darslarida o'qitishga individual yondashishdir. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: chet tilini o'qitishga individual yondashuv konsepsiyasini o'rganish; individual yondashuv yordamida chet tilini o'zlashtirish muvaffaqiyatini tahlil qilish; ingliz tilini o'qitishda individual yondashuvni amalga oshirish texnologiyasini ko'rib chiqish; ta'limni individuallashtirish usullarini tahlil qilish. Ta'limda individual yondashuv chet tillarini o'qitish metodikasining dolzarb masalalaridan biridir. Bu muammo yangi emas. "Individuallashtirish yondashuv" atamasi darsning maqsadi, shakli, jarayoni va mazmunidagi o'zgarishlarni nazarda tutuvchi chet tilida o'quv jarayonini tashkil etishning didaktik vositalari tizimi sifatida talqin etiladi. Chet tilini o'qitishning individual yondashuvi murakkab pedagogik hodisa sifatida tahlil qilinadi, bu chet tilini o'rganish samaradorligini o'quv faoliyatidagi sub'ektning faol roli bilan bog'laydi. Individual yondashuvni amalga oshirishning asosiy shartlari o'quvchining boshlang'ich til tayyorgarligini baholashda, mustaqil ish ko'nikmalarini rivojlantirishda, shaxsan muhim maqsadlarni qo'yishda va yangi bilimlarni o'zlashtirishda tizimli yondashuvni qo'llash qobiliyatida namoyon bo'ladigan differentsiatsiyadir. Asosiy omillaridan.

1. Shaxsiy rivojlanishga yo'naltirilganlik:

Har bir o'quvchining o'ziga xos ehtiyoj va salohiyati e'tiborga olinadi, bu esa ularning shaxsiy va intellektual rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi.

2. O'quvchilarning motivatsiyasi ortadi:

O'quvchi o'ziga mos temp va uslubda ta'lim olayotganida o'rganishga bo'lgan qiziqishi oshadi, bu esa samaradorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

3. Ijodiy va mustaqil fikrlash rivojlanadi:

O'quvchi erkin izlanishga, mustaqil qaror qabul qilishga va o'z fikrini ifodalashga ko'proq imkoniyatga ega bo'ladi.

4. Baholashning moslashuvchanligi:

O'quvchi yutuqlari faqat an'anaviy testlar bilan emas, balki ijodiy ishlar, loyiha va portfoliolar orqali ham baholanadi.

5. Ijtimoiy-emotsional salohiyatni rivojlantirish:

O'quvchi o'zining qadrini his qiladi, bu esa o'z-o'zini anglash va ijtimoiy muhitda moslashishga yordam beradi.

Bir qarashda oddiy ko'rinadigan bu vazifa deyarli har bir ikkinchi o'qituvchi uchun sezilarli qiyinchiliklar tug'diradi. Asosiy qiyinchilik chet tilini o'qitishda guruh, individual va frontal ishlarning ideal kombinatsiyasini topa olmaslikdadir. Boshqa qiyinchiliklar talaba shaxsining individual xususiyatlarini aniqlash va har qanday o'quvchining intellektual qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan o'qituvchi faoliyatini shu asosda tashkil etish bilan bog'liq. Talabalarning turli darajadagi tayyorgarligi inkor etilmaydigan haqiqatdir. Sinfdagi notekis akademik ko'rsatkichlarning sabablarini to'g'ri tushunish uchun kimningdir kechikishining sabablarini aniqlash va ularni tushunishga harakat qilish kerak. Sabablari har xil bo'lishi mumkin: biri kasallik tufayli darsni qoldirgan, boshqasi darsda o'qituvchining tushuntirishini tushunmagan, uchinchi esa darsda e'tiborsiz bo'lgan.

Invidulashtirilgan ta'limdan qiyinchiliklari:

1. O'qituvchining yuklamasi ortadi:

Har bir o'quvchiga individual yondashish o'qituvchidan ko'p vaqt va kuch talab qiladi. Darsni rejalashtirish va baholash jarayoni murakkablashadi.

2. Resurslar yetishmasligi:

Individual dars materiallari, texnologik vositalar, dasturlar va metodik qo'llanmalarning yetarli emasligi natijasida yondashuv to'liq amalga oshmasligi mumkin.

3. Raqamli savodxonlik darajasi past bo'lishi:

O'quvchilar va o'qituvchilarning texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalari yetarli bo'lmasa, bu yondashuv samaradorligi pasayadi.

4. Guruhda ishlashdagi muammolar:

Har bir o'quvchi o'z yo'nalishida ishlaganida guruhli faoliyatda uyg'unlik bo'lmasligi mumkin.

5. Tizimli yondashuv yetishmasligi:

Individuallashtirish bo'yicha aniq metodologik yondashuvlar va davlat darajasida qo'llab-quvvatlash tizimi hali to'liq shakllanmagan.

Individuallashtirilgan yondashuv — bu har bir o'quvchining psixologik, intellektual va ijtimoiy xususiyatlarini hisobga olib, unga mos ta'lim shakl va uslublarini tanlash orqali ta'lim jarayonini tashkil etishdir. Bu yondashuv o'quvchining bilim olish sur'ati, qiziqish doirasi, o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi, mustaqil ishlash ko'nikmalari kabi jihatlarni chuqur o'rganishga asoslanadi. Individuallashtirilgan yondashuv g'oyalari ilk bor psixologiyada paydo bo'lib, keyinchalik pedagogikaga tatbiq etilgan. Mazkur yondashuvning ilmiy asoslari Lev Vygotskiy, Jon Dyui, Avraam Maslou, Benjamin Blum, Garvard Gardner kabi mashhur olimlarning ishlanmalarida o'z aksini topgan.

Masalan, Vygotskiy o'zining "yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasida o'quvchining mustaqil bajara oladigan va pedagog yordamida bajara oladigan faoliyatlar o'rtasidagi farqni ko'rsatib, individuallashtirilgan yondashuvga zamin yaratgan. Maslow esa inson ehtiyojlari iyerarxiyasini taklif qilib, ta'limda o'quvchining motivatsiyasini tushunishga yordam bergan. Gardner esa ko'p intellekt nazariyasi orqali har bir o'quvchining o'ziga xos aqliy qobiliyatlarini e'tiborga olish zarurligini ta'kidlagan.

Zamonaviy pedagogikada individuallashtirish quyidagi tamoyillarga tayanadi:

Subyektivlik: har bir o'quvchining shaxsiy xususiyatlarini tan olish;

Moslashtirish: ta'lim mazmuni, metodlari va sur'atini o'quvchiga moslashtirish;

Faollik: o'quvchini ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida shakllantirish;

Motivatsiya: ichki rag'batni rivojlantirish orqali o'quvchini o'zlashtirishga jalb etish.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar individuallashtirilgan ta'limni amalga oshirishda muhim rol o'ynamoqda. Masalan, Learning Management Systems (LMS) — Moodle, Google Classroom, Edmodo kabi platformalar orqali har bir o'quvchining o'z yo'nalishida mustaqil ishlashi ta'minlanmoqda. Shuningdek, sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilgan adaptiv dasturlar (masalan, Khan Academy, Coursera) o'quvchining bilim darajasini avtomatik aniqlab, unga mos topshiriqlarni taklif qiladi.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham bu yondashuv bosqichma-bosqich joriy etilmoqda. Prezidentning 2022-yildagi "Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish"ga oid qarori doirasida maktablar va oliy o'quv yurtlarida elektron platformalar keng joriy qilinmoqda. Bu esa o'qituvchilarga o'quvchilarning yutuqlari va ehtiyojlarini individual tarzda kuzatish imkonini beradi. Shunday qilib, zamonaviy ta'limda individuallashtirilgan yondashuv nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki o'quvchining o'zini anglash, mustaqil fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'lim jarayoni o'quvchining shaxsiy ehtiyojlarini, qiziqishlarini va rivojlanish darajasini e'tiborga olgan holda tashkil etilayotganligi bilan ajralib turadi.

Shunday sharoitda individuallashtirilgan yondashuv eng samarali va zaruriy ta'lim tamoyillaridan biri sifatida qaralmoqda. Bu yondashuv ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan tarzda tashkil etib, o'quvchining shaxsiy salohiyatini ro'yobga chiqarish imkonini beradi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, individuallashtirilgan yondashuv o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, motivatsiya, o'z-o'zini anglash va samarali o'zlashtirish kabi sifatlarning shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, bu yondashuvni amaliyotga joriy etishda o'qituvchining mehnat hajmi, resurslar yetishmovchiligi, texnologik ko'nikmalar va metodik ta'minot kabi muammolar ham mavjud. O'zbekiston ta'lim tizimida individuallashtirish yo'nalishida qator islohotlar olib borilmoqda. Raqamli platformalarning joriy etilishi, mentorlik tizimining rivoji va ilg'or xorijiy tajribalarning o'rganilishi ushbu yondashuvning bosqichma-bosqich joriy etilishiga zamin yaratmoqda.

Yakuniy xulosa sifatida aytish mumkinki, individuallashtirilgan yondashuv kelajak ta'limining ajralmas qismi bo'lib, u nafaqat o'quvchining individual rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi, balki ta'lim tizimi samaradorligini oshirishga ham xizmat qiladi. Mazkur yondashuvni keng joriy etish uchun pedagoglarning malakasini oshirish, metodik materiallarni ishlab chiqish va infratuzilmani rivojlantirish zarur hisoblanadi.

References:

1. Xasanovna, M. S. . (2023). THE BASIC ASPECTS AND CHALLENGES OF TEACHING VOCABULARY FOR THE EFL LEARNERS . Horizon: Journal of Humanity and Artificial Intelligence, 2(5), 46–50. Retrieved from <https://univerpubl.com/index.php/horizon/article/view/1359>
2. Maxkamova Shahlo Xasanovna. (2023). THE NOTION OF COMPETENCE IN TEACHING AND LEARNING ENGLISH LANGUAGE. Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies, 2(5), 13–17. Retrieved from <https://econferenceseries.com/index.php/icmsss/article/view/1979>

3. Maxkamova Shaxlo Xasanovna. (2024). ENHANCING VOCABULARY PROFICIENCY OF B1 LEVEL ESL STUDENTS. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10810936> Zenodo
4. Maxkamova Shakhlo Xasanovna Teacher at Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek language and Literature. (2024). THE METHOD OF TEACHING ENGLISH IN ENGLISH CLASSES THAT MAKES USE OF ENGAGING EXERCISES, ROLE PLAYS, AND LANGUAGE SKILLS. Research Focus International Scientific Journal, 3(5). <https://doi.org/10.5281/zenodo.11366031>
5. Yusupova, N., [Nigmatovna]. (2023). Zamonaviy ta'limning samarali usullari va komponentlari. O'zbekiston Til Va Madaniyat, 2023/3(2181–922x), 21.
6. Yusupova, N. (2021b). ZAMONAVIY O'QITISH METODLARIDA ROL O'YINLARINI KENG QO'LLANILISHI: WIDE USE OF ROLE GAMES IN MODERN TEACHING METHODS. FAN, TA'LIM VA AMALIYOTNING INTEGRASIYASI, 2(2181–1776), 2. <https://journal.bilig.uz/isepsmj/article/view/1013/981>
7. Yusupova, N. (2021a). ROLLI O'YINLAR VOSSITASIDAN ZAMONAVIY O'QITISHDA SAMARALI FOYDALANISH METODIKASI: WIDE USE OF ROLE GAMES IN MODERN TEACHING METHODS. INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE. SCIENTIFIC-METHODICAL JOURNAL, 2, 115–122. <https://scholar.google.com/scholar?oi=bibs&cluster=14643726307165109744&btnI=1&hl=ru>
8. Yusupova, N., [Nigmatovna]. (2023b). PEDAGOGIK TA'LIM KLASTERI MUHITIDA ARALASH TA'LIMNI QO'LLASH TEXNOLOGIYASI. Innovative Development in Educational Activities, 2(19), 5. <https://openidea.uz/index.php/idea/article/view/1699/2717>

9. Radjabova Jayron Ikram qizi. (2024). THE COMPREHENSION OF AUTHENTIC MATERIALS IN ENGLISH CLASSES [Data set]. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14495548>
10. Nasiba Mirzayeva Bakhtiyar kizi. (2024). THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE [Data set]. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14495594>
11. Ataulayeva Sitorabonu. (2024). A Comparative Analysis of Short Story Traditions in Uzbek and English Literature: Cultural, Structural, and Thematic Differences. *International Journal of Formal Education*, 3(12), 37–42. Retrieved from <http://journals.academiczone.net/index.php/ijfe/article/view/4034>
12. Ataulayeva, S. (2024). THE STORY AS A GENRE OF LITERATURE. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 4(6), 14–17. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/33062>